

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 310.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgaslidaval-shoot-idm139862322731472/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

- 90 *«Fiat justitia percat mundus»*: Den ty. kejser Ferdinand 1's (regerede 1558-1564) valgsprog: »Rettfærdigheden skal ske fyldest, om så verden skal gå under derved«. – *ostentativ(e)*: demonstrativ. – *Kopernikus*, Nicolaus (1473-1543): ty. astronom, grundlægger af det solcentrerede verdensbillede, der erstattede det jordcentrerede. – *Holger Danske(s)*: Der henrydes til helten H.D. i B.S. Ingermanns digt «I alle de Riger og Lande» fra digt kredsen *Holger Danske* (1837). – *Prim*: fægteudtryk: lodret hug mod issen. – *Seniorat(et)*: Bestyrelsen i Studenterforeningen, en bl.a. selskabelig klub for københavnske studenter og akademikere.
- 91 *Den kristelige Trosvisheds Erfaring*: se n.t.s. 88. *Rector magnificus*. – *Reineke Foss*: hovedperson i den eur. middelalderlige satiriske digtning om dyrene, kendt i Danmark som *Røvebogen* (1555). – *Bersærkerøngang*: nord. udtryk for ustyrlig og dødsforagtede kamp.
- 92 *Pyrrhussejr*: en sejr, der svækker sejrherren mere end den besejrede, opkaldt efter en gr. konge, der vandt en sådan sejr over Rom 279 f.Kr. – *Niels Klün*: hovedperson i Ludvig Holbergs satiriske roman *Niels Klüms underjordiske Reise* (1741). Her skildres bl.a. ideallandet *Pom*; navnet er dannet af gr. *π*: «ikke» og *topos*: «sted» – intetsteds. Små. betegnelsen utopi. – *fange(de) an*: ty. begynde. – *Manikeismen*: kættersk, dualistisk kristen sekt fra 3. årh. Den antog to guddommelige principper, et godt og et ondt. – *Syllagisme(r)*: særlig type argumentation med to præmisser (udgangspunkter) og én konklusion. – *Renans Forsvar for Kristendommen*: Den fr. religionshistoriker J.E.R. (1829-1892) skrev ud fra sit positivistiske udgangspunkt en meget læst og debatteret bog: *La vie de Jésus* (1863, da *Jesu Levnet*, (1892)), som bidrog til at undergrave den ortodokse teologiske opfattelse af Jesus.
- 93 *Parlamentarisme(n)*: den opfattelse, at regeringen skal have Folketingets (fiertals) tillid for at kunne regere. Anerkendt som princip ved dannelsen af Venstre-regeringen 1901, det såkaldte «Systemskifte». Se n.t.s. 260: *Folketinget*. – *den almindelige Valgret*: Retten for alle (mandlige) borgere til at stemme blev indskrænket ved grundlovsrevisionen 1866, og først genindført ved grundloven af 1920. – *Entrystelse*: forfærdelse, sindsoprør. – *de ugudelige Kanaanitter*: flere steder i GT pålægges der jøderne («Lovens folk») at erobre Kanaans land og udrydde indbyggerne, således 5. Mos. 7.
- 94 *gemen*: fælles. – *Henry George(s)* (1839-1891): am. nationaløkonom, der i sit hovedværk *Progress and Poverty* (1879, da *Lysglimt af Fremskridt og Fatigdom* (1890)) foreslår en fælles ejendomsret til jorden. Al skat skal erstattes af jordrente, «grundskyld». Hans ideer er herhjemme taget op af partiet Retsforbundet. – *Ekspropriation*: tvungen afståelse af ejendom til det offentlige. – *sokratisk(e)*: dannet til navnet på den gr. filosof Sokrates (469-399 f.Kr.), kendt for sin ironiske debatform.
- 95 *Dialektikkens Stratagemer*: regler for diskussion. De her anførte bygger på den ty. filosof Arthur Schopenhauer (1788-1860), der har efterladt es-

- says om denne art diskussionsstrategi – *Titus* (. . .) *Cajus*: T. er et rom. navn, der egl. betyder 'den ærede', dvs. den ærede modpart. Cajus (eller Gajus) er et alm. rom. navn – den læseren skal identificere sig med – diskussionens vinder.
- 96 *Kritikertro*: kritikløs autoritetstro. – *Christian den 9des Vælgspøg*: Med Gud for Ære og Ret. Chr. IX (1818-1906) var da. konge 1863-1906. – *Diogenes, der med en Lygte* (. . .): D. fra Sinope (4. årh. f.Kr.): gr. filosof af den kyniske skole. If. en af de mange anekdoter om ham skal han have gået rundt i gaderne med en tændt lygte, idet han, som han sagde, ledte efter et menneske. Se også n.t.s. 106. – *Ordensmarskal*: person, der leder og holder orden ved større officielle fester. – *den russiske Zar*: Alexander III (1845-1894, zar fra 1881). – *Garderinge*: poetisk navn for Rusland; går tilbage til det nord. navn for vikingeriget omkring Novgorod.
- 97 *Intermezzo*: ital. mellemspil, (munter) afbrydelse. – *bakkantiske*: dannet efter den gr. gud for vin og begejstring, Bacchus (også kaldt Dionysos).
- 98 *plebejisk*: dannet af lat. plebs: menigmand; nu: simpel, underladig. – *Rationalisme*: egl. anskuelse, der går til roden, yderligtgående (rationel) standpunkt. Her mønter på holdninger knyttet til det moderne gennembrud og dele af Venstrepartiet, og måske personificeret i brødrene Georg Brandes (1842-1927) og Edvard B. (1847-1931). – *Koncilium*: lat. råd, forsamling med beslutende myndighed, f.eks. inden for den katolske kirke.
- 99 *huld(e)*: skøn. – *Befæstningen*: Kbhs befæstning, se n.t.s. 87. – *dithyrambisk*: af det gr. ord dithyrambe, festligt digt til guden Bacchus eller Dionysos.
- 100 *Zoroaster*: gr. form for Zarathustra, den persiske religionsstifter, der levede ca. 1000 f.Kr. I dennes religion, parsismen eller mazdaismen, optræder det godes inkarnation som Ahura Mazda, og det ondes som *Ahriman*.
- 101 *hin Spartaner*: omtales af den gr. forfatter Plutarch (50-120), i hans skrift om den spartanske lovgiver Lykurg (9. årh. f.Kr.). – *Henrik Ibsen(s)* (1828-1906): no. dramatiker, kendt for sine realistiske, problemdehatterende skuespil. – *Busenfreundschaftets*: ty. (overdrevent) intimt venskab.
- 102 *Støfætter(en)*: støddatter. – *Frøken(en)*: frøkenpige, ryende, som indtager en stilling som medlem af familien; her nok en guvernante. – *Aksel og Valborg*: drama (1810) af Adam Oehlenschläger. – *Højføjermester*: titel i 2. rangklasse nr. 7 (se n.t.s. 12); især tildelt godsejere. – *St. Laurentius* (ca. 200-258): sp. katolsk helgen; de fattiges beskytter. – *Boudoir*: (finere) dames private stue.
- 103 *Sybarit(en)*: egl. borger i den rige gr. by Sybaris; nu: levemand, livsnyder. – *Forførelsen*: Johannes F., person hos Kierkegaard, jf. ndf. – *Bysvend(en)*: se n.t.s. 60. – *Johannes Forførelsens Foredrag*: indgår i Søren Kierkegaards tekst 'In vino veritas', der er en del af *Studier paa Livets Vej* (1845). Personen kendes også andre steder fra i SK's forfatterskab, bl.a. som den fiktive forfatter til 'Forførelsens Dagbog', der indgår i værket *Enten-Eller* (1843). – *Symparenekromenoi*: ord dannet af Søren Kierkegaard efter gr.